

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
 0405 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59
 Έκαστον φύλλον τεμάτιον
 λεπτών 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
 ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
 ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ
 Έν Ελλάδι Δρ. 10.
 Έν τῇ ἀλλοδαπῇ Φρ. χρ. 12.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
 ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Καὶ κατὰ Ξηράν. Ἐπιστολή πρὸς τὴν Διεύθυνσιν, ὑπὸ Μ.
- Χαραυγοῦλα τῆς Πρωτοχρονιάς. Ἡπειρωτικαὶ ἀναμνήσεις, ὑπὸ Κ. Δ. Κρυστάλλη.
- Φιλελληνικὴ Πεντακοθῆκη: Οὐάσισι γων Έρθινγ (τέλος), ὑπὸ Γ. Α. Κ.
- Κλασικὰρα, μυθιστορία Henry Greville. Μετάφρασις Α. Ἀμπάτη. (συνέχεια).
- Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια. — Ἐξωτερικά. — Ἀρχαιολογία. — Φιλολογία. — Καλλιτεχνία.
- Ἐφημερίδες Ἀνεκδοτα — Περύρα — Ποικίλα.
- Ἰδιαιτέρα Γράμματα.
- Νέα βιβλία.

ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΞΗΡΑΝ

Φίλε κ. Διευθυντά.

Ἀναγνωρίζων, ὅτι ἡ Ἑβδομάς δὲν ὤκησεν ἐν τῇ μέτρῃ τοῦδε πορείᾳ τῆς νὰ πραγματευθῆ, ἐπικαίρως πάντοτε, ὅλα τὰ ἐθνικὰ καὶ κοινωνικὰ ζητήματα καὶ ν' ἀνυψώσῃ αὐτὰ εἰς τὴν προσήκουσαν ἰκαστῆ θέσιν, τολμῶ νὰ ριψώ εἰς τὸ μέσον μίαν ἔτι ιδέαν περὶ σοβαρωτάτου ἐθνικοῦ θέματος, τὴν ὁποίαν εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλετε συμμερισθῆ.

Πολύς, ἐπ' ἐσχάτων ἰδιῶν, ἐγένετο λόγος περὶ τῶν παντός πράγματι ἐπαίνου ἀξίων προσπαθειῶν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ναυτικῶν τῆς Ἑλλάδος δυνάμεων, πάντες δὲ ὄντως μετὰ δικαίας στοργῆς, ἀπέβλεψαν καὶ πρὸς τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλληνας διὰ τὴν λαμπρὰν ιδέαν των, ὅπως ἐργασθῶσι τὸ κατὰ δύναμιν ὑπὲρ τοῦ ναυτικοῦ τῆς Πατρίδος των, διὰ δωρεᾶς ἀξίας τῶν αἰσθημάτων γησιῶν τέκνων τῆς Ἑλλάδος. Ἡ θάλασσα, εἶνε ἀναντίρρητον, ἀσκεῖ γόητρον ἐν ταῖς καρδίαις πάντων τῶν Ἑλλήνων, τὰ δὲ θαλάσσια μεγαλουργήματα τῶν προγόνων μας ἐξακολουθοῦσιν ἔτι νὰ διεγείρῳσιν ἀμείωτον τὴν ποιητικὴν ἐντύπωσιν καὶ τὸν θαυμασμόν ἡμῶν τῶν μεταγενεστέρων. — Ὁμοίως ἐνθουσιασμός παρατηρεῖται δικαίως καὶ διὰ τὰς ἀμιμήτους θαλασσογραφίας τοῦ Κ. Βολανάκη, ὅστις ἐπὶ ἔτη μακρὰ ὑπῆρξεν ὁ μόνος παρέχων ἡμῖν ἀφορμὴν νὰ μὴ λησμονώμεν, ὅτι εἴμεθα θαλασσινοί.

Ἄλλ' εἶνε πρακτικὸν παρασυρόμενοι ὑπὸ δικαίου ἄλλως τε ἐνθουσιασμοῦ νὰ πιστεύωμεν, ὅτι τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος στηρίζεται ἐπὶ μόνον τοῦ ναυτικοῦ; Εἶνε δίκαιον, μνημονεύοντες ἐν ἄρθροις γλαφυροῖς τῶν ναυτικῶν μεγαλουργημάτων κατὰ τε τοὺς νεω-

τέρους καὶ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, νὰ λησμονώμεν τὰς ἰκαστοτε πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς περιστάσεις, πρὸς δὲ τὰς ὑπηρεσίας τῶν κατὰ Ξηράν δυνάμεων, ἀνευ τῶν ὁποίων τὰ ναυτικὰ μεγαλουργήματα δὲν θὰ ἐπέφερον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν σημερινὴν ἀνεξαρτησίαν ἡμῶν;

Καὶ διὰ νὰ περιορισθῶμεν εἰς ἓν ἀβλαβὲς παράδειγμα: Ποιοὶ θὰ ἦσαν οἱ καρποὶ τῆς ἐνδοξοῦ ναυμαχίας ἐν Σαλαμῖνι, ἂν δὲν ὑπῆρχον αἱ Πλαταιαὶ με τοὺς ἰκατοντάκις χιλίους μαχητὰς των;

Κατὰ τοὺς μεμακρυσμένους ἐκείνους χρόνους ἐπιφοβώτατος ἐχθρὸς ἐλογίζετο ὁ Μέγας Βασιλεὺς, ὅστις πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶχε νὰ διατρέξῃ τσοσάτην ἀπόστασιν ἐκτὸς τῆς ἀνάγκης, εἰς ἣν εὐρίσκετο, νὰ ζεύξῃ τὸν Ἑλλησποντον κλπ. Σήμερον ὁμοῦ ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν εἶνε τὸσῶ πλησίον, ὥστε ἀκούει τοὺς ἐνθουσιώδεις λόγους μας ὑπὲρ τοῦ ναυτικοῦ, εἰς ἀπάντησιν δὲ καταλείπει τὰ πολεμικὰ του σκάφη εἰς τὴν σῆψιν καὶ μελετᾷ συστηματικῶς τὴν μεθόριον γραμμὴν καὶ τὴν πρὸς βορρᾶν τῆς Ἑλλάδος ἀμφισθητουμένην χώραν διότι γνωρίζει καλῶς, ὅτι ὅλα τὰ θωρηκτὰ τοῦ κόσμου δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ τῷ κλείσωσι τὴν πρὸς τὰς Ἀθήνας ἄγουσαν. . . . Εἶνε ἀνάγκη νὰ προστεθῇ ἐνταῦθα ἡ σημασία, ἣν ἔχει εἰς τὰς ἐθνικὰς μονομαχίας ἡ ἀπειλὴ τῶν πρωτευουσῶν τῶν Κρατῶν, καὶ ὅτι πάσῃ θυσίᾳ δέον αἱ παρασκευαὶ τῶν κατὰ Ξηράν καὶ κατὰ θάλασσαν δυνάμεων νὰ γίνωνται ἐκ παραλλήλου;

Λοιπὸν μὴ πρὸς Θεοῦ ὁ λόγος μόνον περὶ ναυτικοῦ, ἀλλὰ καὶ περὶ καταρτισμοῦ στρατοῦ ἀξίου τοῦ προορισμοῦ του.

M.

Σ η μ. Δ. Ἑβδομάδος. Καὶ τοῦτο ποιεῖν, κάκεινο μὴ ἀφίεναι.

Προσεγῶς

ΕΝ Τῇ ΕΒΔΟΜΑΔΙ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

- Ἀξιοματικὸς διασκεδάζων.
- Ἀξιοματικὸς χορευδων.
- Ἀξιοματικὸς περιηγουόμενος.
- Ἀξιοματικὸς συγγραφών.
- Ἀξιοματικὸς πολιτευόμενος.
- Ἀξιοματικὸς ἀναγινώσκων.
- Ἀξιοματικὸς ἀναπαυόμενος.

ἩΠΕΙΡΩΤΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΧΑΡΑΥΓΟΥΛΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Μῶτυχε νὰ περάσω τὴν ἡμέρα τῆς πρωτοχρονιάς σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἡπείρου. Κι' ἔλουθε ἔβλεπα γιορταῖς χαρούμεναις, κι' ἀκούγα τραγουδιὰ εὐμορφα — πολὺ εὐμορφα — λογιῶν, λογιῶν. Ὁμοῦ δὲν ἀκούσα ἄλλοῦ πουθενὰ σὰν τὸ τραγοῦδι π' ἀκούσα ἔς ἓνα χωριὸ τοῦ Σουλιοῦ. Τὸ μολογᾶν καὶ θὰ τ' ὁμολογῶ πάντοτε.

Ὅταν τ' ἀκούσα νὰ τὸ τραγοῦδοῦν τὰ παιδιὰ σπιτί σὲ σπιτί καὶ ἀργαστῆρι ἔς ἀργαστῆρι, μοῦ φάνηκε τόσο θλιβερό, τόσο παραπονιαρικό, ποῦ μὲ πῆραν τὰ κλάμματα, καὶ δὲν ἔβαλα τὸ νοῦ μου νὰ τ' ἀκούσω καλὰ καὶ νὰ τὸ μάθω ἀπ' ὄξω ὄλο. Δὲν ἦταν τραγοῦδι χαρούμενο, πρωτοχρονιάτικο. Κι' ὁ ἀχὸς του ἀκόμα, κι' αὐτὸς ἔρχονταν λυπητερός καὶ βραχνός, κ' ἐξύπναγε τὸν πόνο μὲς ἔς τὴν καρδιά τ' ἀνθρώπου. Δὲν ἦταν χαρούμενο. . . . Ἀλλὰ καὶ ποῖο τραγοῦδι εἶνε χαρούμενο ἔς τὴ σκλαβωμένη γῆ;

Ἦθελα νὰ σὰς τὸ πῶ ὄλο, ὅπως τῶλεγαν, μὲ στίχους, ἀλλὰ δὲν τὸ θυμάμαι. Θὰ σὰς πῶ μὲ λίγα λόγια ἀπλὰ ἀπάνω κάτω τι ἔλεγε.

Θυμοῦμαι μόνον καλὰ πῶς τὸ λέγαν *Χαραυγοῦλα τῆς Πρωτοχρονιάς*.

«Εἰκοσι χρόνια ἀπέρασαν ἀπὸ τότε.

Ἦταν νύχτα, κ' ἐξημέροσε ἡ Πρωτοχρονιά. Ἄλλοῦ, ἔς ἄλλα χωριά, καὶ ἔς ταῖς μεγάλαις πολιτείας, ἔς τὰ Γιάννινα, ἔς τὴν Ἀθήνα καὶ ἔς τὴν Πόλι με τὴν Ἁγία-Σοφία, κάθε νοικοκυρὰ τὴ νύχτα ἐκείνη ετοίμαζε τὴν Ἀγιοβασιλειάτικη πῆτα τῆς παχειὰ-παχειὰ με τὴν ἀσημένια μονεῖδα τῆς τύχης μέσα, κάθε λεβέντης καὶ κάθε νεῖα ἐσιδέροναν ταῖς καλλίτεραις γιορτιάτικαις φορεσιαῖς τους, κάθε μικρὸ παιδί κοίμισμένο κοντὰ ἔς τὴ φωτιά καὶ χορτασμένο ἀπὸ χιλιά καλὰ ὄνειρεύονταν γλυκὰ - γλυκὰ τὸ πρωτοχρονιάτικο δῶρο ποῦ θὰ τοῦ χάριζαν οἱ γονεῖς του κ' οἱ συγγενεῖς καὶ κάθε καλὸς νοικοκύρης ἐλογαρίαζε τὰ κέρδη ἢ τῆς ζημιαῖς ποῦ τάφηκε ὁ χρόνος, ποῦ ξεψύχασ τὴν νύχτα αὐτῇ. Ἄλλοι ἐξενύχτιζαν με τὰ παιγνιδία τῆς τύχης.

Στὸ χωριὸ τὸ δικό μας μοναχὰ κανέν' ἀπ' αὐτὰ δὲ γενόντανε τὴ νύχτα ἐκείνη! . . . Ἀπάνω ἀπὸ τὸ χῶμα, ἀπάνω ἀπὸ ταῖς χαμηλαῖς πεκαῖς τῶν σπιτιῶν ἀπλόνονταν τὸ χιόνι παχὺ-παχὺ καὶ παγωμένο. Κι' ἀπὸ

πάνω απ' το χιόνι το πυκνότερο σκοτάδι της χειμωνιάτικης νύχτας. Ούτε αστέρια 'ς τον ουρανό, ούτε τίποτε. Γιατί σύγχερα έσκυπαζαν τ' αστέρια, και βαρειά καταχνιάς έγυρνούσαν 'ς τας λαγκαδιές και 'ς τὰ ξεκόμματα του βουνού. Δεν έφύσαγε άγέρας, όμως το κρύο ήταν καυτερό. Κατά τὰ μεσάνυχτα άρχισε πάλι το χιόνι, 'ς την άρχή φιλό κι' άνάρηα-άνάρηα..... ύστερα γλήγορο και πλατύ σαν τουλοσπές μαλλί. Τα σπιτία του χωριού ήταν κατάκλειστα, ούτε φως έφαινόταν πουθενά απ' όζω. Αν τάβλεπε κανένας από μακριά, δίχως να ξέρη... δεν θαλέγε πως 'είνε χωριό, πως ζούν άνθρωποι εκεί, θαλέγε πως είνε έρημιά και δάση, πως ζούνε άγρίμια. Και μέσα 'ς το χωριό, ούτε ψυχή έβρισκε κανένας 'ς το δρόμο, και μέσα 'ς τὰ σπιτία δεν άκούγονταν ούτε φωνή, ούτε άνασασμός!...

* * *

«Έτσι θα λέγατε, άν έτυχαίνα να γυρνάτε το χωριό μας τη νύχτα εκείνη, και θα φεύγατε, θα φεύγατε... ούτε θ' άπλώνατε να βροντήσετε καμιά πόρτα!...

Και όμως... έξημέρονα ή Πρωτοχρονιά. Σ' όλον τον κόσμο άλλου τὰ παιδιά έτραγουδάγαν χαρούμενα-χαρούμενα με τὰ όργανα και με τὰ βιολία τó:

* * *

«Είχαν περάση τὰ μεσάνυχτα... Τ' είνε ή φωνάις ή ο σάλαγος 'ς άκούγονται τώρα 'ς τ' ρημοκλήσο, 'ς τ' άφώνο, 'ς τ' άφώτιστο χωριό;... Πότε;... πως άναψαν τὰ λίγα εκείνα τὰ φώτα του;... Και μέσ' 'ς τὰ φώτα τ' είνε ή οικιάς που στρυφογυρνούν γλήγορα κι' άραδιασταίς;... Άκου, άκου!... Τι φωνάις, τί ήχολοή!.. Μην έξυπνησαν της έρημιάς τὰ φαντάσματα;... Μή μαζώγησαν οι καλλιάντζαροι εκεί;... Δαιμόνια όμοιάζουνε!... Άκούονται και τραγουδιά... και γέλοια άκούονται και λόγια χαρούμενα!... Θα νάνε δαιμόνια... Άλλ' άκου, άκου!... Βάθειά απ' της χιονιάς την πυκνούρα, άκούγονται ήχοι μακρονής καμπάνιας. Που νάνε ή καμπάνα αυτή; Και ποιος την χτυπάει την ώρα εκείνη;... Και πόσο γλυκοί είνε οι άχοί της!... Πόση παρηγοριά, πόση ξεκούραση χύνουν μέσ' 'ς την καρδιά που τους άκούει!... Μοιάζουν με ουράνιας άγγελικάις φωνάις... Και φωνάζουν... άκόμα φωνάζουν του χωριού τὰ δαιμόνια, και τρέχουνε, τρέχουνε άραδιαστά και γλήγορα... Βγαίνουν απ' το χωριό... Σχίζουν το χιόνι... και τραβούν, άραδαριά-άραδαριά, ίσα προς το μέρος που άκούγεται ή καμπάνα.

* * *

«Άρχισε να γλυκοχαράζει... Έσκώθηκε κι' ένα φιλό-φιλό άγέρηκι, κι' έσκόρπισε την άντίτρα κι' έλαμψε 'ς τας κορφαίς του βουνού το γλυκοχάραγμα, άκόμα γλυκύτερο από καμπόσα μάτια γλυ-

κά, άκόμα άσπρότερο κι' από το χιόνι. Έμέραισι και λίγα σύγχε' από τον ουρανό κι' έφάνηκαν λίγα καθάρια κομμάτια, γαλανά-γαλανά, κι' άνάμεσα 'ς το εύμορφο αυτό γαλανό χρώμά τους έτρεμούλιαζε κανέν' αστέρι λαμπρό, σαν ξεπλυμένο διαμάντι...

«Από της χαραυγούλας το φως ήρχισε λίγο-λίγο ή σκοτεινιασμένη πλάση να φωτίζεται. Άσπριζε τώρα το χιόνι όλοσθε σαν σεντόνι άτέλειστο, άπειράντο. Άρχισε τώρα και το χωριό μας να φαίνεται... βυθισμένο όμως άκόμα 'ς τον ίσκιό της νύχτας. Να και οι βράχοι, να τὰ ρέματα, να τὰ σκαδάκια, όλα σκεπασμέν' από χιόνι παχύ... να και το μικρό το 'ρημοκλήσο μέσ' 'ς τη ράχη, σκεπασμένο κι' αυτό, χωμένο 'ς το χιόνι. Και 'ς όλη αυτή την ψύχρα και την ταπεινώση, πόσο περήφανο και καμαρωμένο σηκώνεται το τετράγωνο και φιλό καμπαναριό του!... Βαστάει κι' αυτό τόσο χιόνι επάνω του... όμως το σταυρό του κατάκορφα δεν ήμπορέσε να σκεπάση το άγριο χιόνι... Και ή καμπάνα του;... Ά! να την, να την, κουνιέται άκατάπαυτα...

* * *

«Η χαραυγούλα έπρόβαλλε πλείυτερο απ' τὰ βουνόκορφα κι' από το φως της τ' άστραφτερό θαμπόνοταν τ' αστέρια 'ς τον ουρανό ψηλά και σβύνονα τὰ λίγα εκείνα φώτα του χωριού μας κάτω...

Με φτυάρια και με ζύλα και με χιλια άργόχειρα, σχίζουν το παχύ — ως τη ζώση — χιόνι οι άνθρωποι του χωριού μας και φτάνουν μονανενπνιάς 'ς το μικρό το 'ρημοκλήσο. Εφούσκονε τὰ άχαμνά τους τὰ στήθεια ή βιασμένη και μεγάλη άναπνοή τους, άλλοι ήσανε ντυμένοι 'ς τὰ σακκιά για να μη ξεπαγιόσουνε 'ς τὰ χιόνια, άλλοι ήσανε τυλιγμένοι σέ καπότες χοντραίς, και όμως άλλων τὰ πόδια κι' άλλων τὰ χέρια έυάργωναν, άλλων έκοκαλιάζαν τὰ σακκιά κι' ή καπότες, άλλων επαγώνανε 'ς τὰ γένια και 'ς τὰ μουστάκια τὰ γυνά των και κρούσταλλα άέριρα έκρέμουνταν απ' αυτά, τόσο δυνατά, που κάμποσοι δεν ήμπορούσαν ν' άνοιξουν το στόμα να πάρουν άναπνοή. Άλλά μ' αυτά, ντε και ντε φτάνουνε 'ς το 'ρημοκλήσο... Η καμπάνα άκόμα έχτυπαί άκατάπαυτα!...

Το 'ρημοκλήσο μας έχει μέσα χαγιατί και το χαγιατί κλειέται με μιά μεγάλη, θεώρατη πόρτα. Άπάνω από την πόρτα είνε το καμπαναριό... Φτάνουν του χωριού μας ο κόσμος 'ς την πόρτα... Άνοιγουν... Και τί να ιδούν!...

«Αράδα-αράδα, μέσα 'ς το χαγιατί της εκκλησιάς, ήταν σακκιά, στημένα όλόρθα, και γεμάτα... γεμάτα σιτάρι... Τὰ φύλαγαν δυό-τρεις μαργωμένοι λεβέντες, μαζωμένοι σέ γωνιάς-γωνιάς... Κ' ένας απ' αυτούς μονάχα ζωντανός, — οι άλλοι έφαινόταν σαν πεθαμένοι — έχτυπαί την καμπάνα άδιάκοπα... Και σέ μιά μεργιά του χαγιατιού είκοσι μουλάρια δυναμωμένα είχαν σφιχτή τώνα με τάλλο κι' έτρεμούλιαζαν, δίχως άχυρο, δίχως τίποτα... Με μιάς τότε

ή καμπάνα εσάπασε, κι' οι μαργωμένοι λεβέντες έζωντάνεψαν απ' τὰ φιλά κι' απ' τ' άγκαλιάσματα των χωρικών.

«Όταν έγύρισαν 'ς το χωριό με τους τέσσαρες λεβέντες και με τὰ είκοσι μουλάρια, φορτωμένα με σαράντα σακκιά γεμάτα σιτάρι, ο ήλιος είχε βγη 'ς την κορφή του βουνού κι' έχαιρέτιζε την πλάση για την καινούργια χρονιά... έχαιρέτιζε και τους χωριανούς μας για τó άτίμητο εκείνο, τó Πρωτοχρονιάτικο δώρο τους!...»

* * *

Τέτοια έλεγε άπάνω κάτω το τραγουδι εκείνο. Ύστερα ρώτησα περισσότερα κ' έμαθα πως ή χρονιά εκείνη ήταν ή κατάρραμένη της πέντας χρονιά. Άλλοι, άλλου, καρτερούσαν με χιλια καλά τó ξεμέρωμά της Πρωτοχρονιάς. Οι άνθρωποι του χωριού αυτού, δίχως ψωμί, δίχως φως, δίχως τίποτε έκαρτερούσαν κι' αυτοί την Πρωτοχρονιά. Ξέγνοιαστοι από κάθε έλπίδα, έκλείστηκαν τη νύχτα εκείνη, νηστικοί, άφώτιστοι, ίσως κι' άσκέπαστοι μέσα 'ς τὰ σπιτία τους. Έκοιμώνταν ή άπθιαναν, τó ίδιο ήταν... Τόσο ή άπελπισιά τους ήταν βαθειά, τόσο μεγάλη ήταν ή φτώχεια τους, τόσο παχύ ήταν το χιόνι που τους έπλάκωσε απ' τ' άνοιχτά τὰ παραθύρια κι' απ' τας πόρτας, που ούτε φωνή, ούτε άνασασμός άκούγονταν απ' τον ύπνο τους. Κατά τó ξεμέρωμα όμως ή καμπάνα του 'ρημοκλήσιού τους έξύπνισε. Τόν άκουσαν τον άχο της καμπάνας. Δεν έκοιμώνταν φαίνεται. Νηστικός ποιος κοιμάται;... Ο άχος της καμπάνας δεν ήταν τόσο παραξενός γι' αυτούς. Ο-σας φοραίς τον χειμώνα κανένας χωριανός που έγύριζε απ' τὰ Γιάννινα νύχτονα με χιονιά και με μπόρα 'ς τó 'ρημοκλήσι, έχτυπαί την καμπάνα του, που άκούγονταν 'ς το χωριό κι' έτραχαν οι χωριανοί μέσ' 'ς τὰ χιόνια και τον έγλύτωναν... Έτσι έξυπνησαν και τη νύχτα εκείνη. Άλλά 'ς τó 'ρημοκλήσο τώρα δεν ήγυρα χωριανό τους ταξειδιάρη. Σ' τó 'ρημοκλήσι τους έφερε για δώρο σαράντα άέρινα σακκιά σιτάρι ή χαραυγούλα εκείνη της Πρωτοχρονιάς. Σαράντα σακκιά!... Έπέρναγαν τον χειμώνα. Δίχως αυτά ήθελαν να πιθάνουν από την πείνα!

* * *

«Όσας φοραίς πεινούν 'ς τὰ χωριά γίνεται έπιτροπή 'ς τὰ Γιάννινα. Μαζεύουν χρήματα ή γέννημα και τὰ μοιράζουν 'ς τὰ πεινασμένα χωριά. Ποσα χωριά θε να ιδούνε και φέτο 'ς την Ήπειρο τέτοιαις Πρωτοχρονιάς, και σέ πόσα απ' αυτά θα γεννηθούν και θα λέγονται απ' έδωκι όμπρός κάθε Πρωτοχρονιά σπιτί σέ σπιτί, άργαστήρι 'ς άργαστήρι, από τὰ μικρά παιδιά, τέτοια θλιβερά, τέτοια πικρά τραγουδιά 'ς τη Χαραυγούλα της Πρωτοχρονιάς!...

K. Δ. ΚΡΙΣΤΑΛΛΗΣ

ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ ΕΡΒΙΝΓ
 (Συνέχεια και τέλος)

XIII

Μετά δύο σχεδόν ώρων συνδιάλεξαν, αϊτινες υπήρξαν αι εύτυχέστεραι της ζωής μου, ο Έρβινγκ με ώδηγησεν εις την βιβλιοθήκην του. Ήτο μετρία και εν άταξία.

— Η μεγίστη μου ευχαριστίας, λέγει, υπήρξεν εντός των τεσσάρων αυτών τοίχων, ότε μεν γράφοντες, ότε δε άναγιώσκοντες. Στερούμαι βιβλιοθήκης, οι έχοντες τοιαύτας σπανίως τας μεταχειρίζονται, όποτεν λάβω άνάγκην βιβλίου τινός καταφεύγω εις Νέαν Ύόρκην. Το δωμάτιόν μου είνε πολύ μικρόν.

— Εκ του μικρού τούτου δωματίου, εϊπον, έξήλθον μεγάλα έργα.

Ακολούθως ο Έρβινγκ έποίησατο μνείαν των πικριών και περιπετειών, άς ύπέστη εν Άγγλία κατά την άρχήν του φιλολογικού αυτού σταδίου, και ότι τέλος ήθελε ναυαγήση, άν ο σιρ Ουάλτερ Σκωττ δεν έσπευδε προς ύποστήριξίν του. Προς δε τούτους εϊπεν, ότι καθεκάστην λαμβάνει όρμαθόν έπιτολών, δι' άν άλλοι μεν εκφράζουσι την έπιθυμίαν, όπως λάβωσι το αυτόγραφόν του, άλλοι δε όπως εξετάση τὰ διανοητικά των προΐοντα και εκφέρη γνώμην περί της δημοσιεύσεως ή ού αυτών, και άλλα παρόμοια...

— Και αυτά αι επισκέψεις, εϊρηκολούθησε, πόσον όχληραι πολλάκις αποβαίνουσι. Δεν παρέρχεται ήμέρα άνευ επισκέψεως. Πρότινων ήμερών ήλθεν ένταυθα κύριός τις, ό-πως με ίδη, νεκρά όμως άδιαθείας ήρνήθη, να τον ένεχω, άλλ' ο ζένος επέμενε λέγων, ότι ήλθεν εκ των άπωτάτων μερών της Αμερικης και πρέπει να με ίδη. Έπορεύθην εις την θύραν και εισήγαγον αυτόν εις τó γραφειόν μου. Καθήσας επί του ανακλίντρον τούτου ήρχισε μακράν ιστορίαν, ήτις δεν είχε τελειωθή. Τότε παρεκάλεισά αυτόν να μοι έπιτρέψη, όπως αποσυρθώ, διότι ήμην λιαν άδιάθετος. Ο ζένος παρεδέχθη, με την συμφωνίαν όμως όπως δώσω εις αυτόν τó αυτόγραφόν μου. Έπειδή δε κατά την στιγμήν εκείνην δεν ήδύναμην ούτε κεν τó όνομά μου να γράψω, ύπεσχέθην να τó πέμψω προς αυτόν, άν μοι έδιδε την διεύθυνσί του. Ο ζένος δίδων μοι την διεύθυνσί του λέγει: τί πρέπει να σάς δώσω δια τον κόπον σας, διότι ή άρχή μου είνε πάντοτε να πληρώνω δια τιαυτά πράγματα, και ή έμψ, άπλήρησα, ούδέποτε να λαμβάνω πληρωμήν.

— Ο λόρδος Βύρων, τψ εϊπον αϊφνης, υπήρξεν ο μέγιστος θαυμαστής των φιλολογικων σας έργων.

— Ναι! απεκρίνατο, και ο μέγιστος ευεργέτης της Έλλάδος. Αϊ προς την ύμετέραν πατρίδα ύπηρεσία του υπήρξαν λυσιστελεσταται. Ο Βύρων, εϊρηκολούθησεν ο Έρβινγκ, ήτο ο μέγιστος ποιητής του 18ου αιώνος. Έγραφε δε εν στιγμήαις παροξυσμού. Ύπήρχον ήμέραι, καθ' άς δεν ήδύνατο να γράψη ούδε στίχον. Δεν άνεθεώρει ούδε ε-πιδιώρθετε τὰ ποιήματά του πολύ. Ένιοτε

έγραφεν επί της κλίνης του. Ήγειροτο τήν 12ην και ένιοτε τήν 2 μ. μ. Έλάμβανε κύπελλον τείου, ών και όλίγον έρπον. Άκούσθως περί την 4ην μ. μ. εϊρήχετο έπιπτος. Όταν εϊχε τον οιστρον του ήδύνατο να γράψη καθ' οϊανδήποτε στιγμήν. Έάν υπήρχον πρόσωπα παρόντα, ώμίλει και έγραφε. Ούδέποτε εϊη άπομεμονωμένος, ούδε ώμίλει καθώς περί της κλιδς Βύρωνος.

Όταν ο πατήρ της απέθανεν έγραφε προς αυτήν συγκινητικωτάτην έπιστολήν εκφράζων συναμα αισθήματα συνδιαλλαγής, άλλ' ουδέμιαν άπάντησιν έλαβεν, εϊη ψυχρούς τινος λόγους δια μέσου της αδελφής του. Όταν έγυμνάτιζε μόνος, ούδέποτε έπινεν οϊνον, εν συναστροπή έπινεν έλευθερώς. Ήτο μεγαλόδωρος. Άνεγίνωσκεν άπαντα τὰ νεώτερα φιλολογικά έργα. Άνεγίνωσκε πολύ άλλα δεν έμελέτα. Ούδέποτε ήγγίξε τους κλασικούς. Έγίνωσκεν όλίγον την Έλληνικήν. Άνεγίνωσκεν ως επί το πλείστον ιστορικά βιβλία αναλόγως του άντικειμένου περί του όποιου έγραφε. Εϊχεν ισχυράν ποιητικήν μνήμην, άλλ' ουχι δια χρονολογίας. Δεν έπεθύμι να συναπαντήξ ζένους. Έλεγεν ότι περιμένουσιν μεγάλα πράγματα, ένψ δεν ήτο εϊη κοινός άνθρωπος, ως οι λοιποί. Πολλάκις παρηγοιέτο, ότι ούδέποτε ήδυνήθη να πείση τους ανθρώπους να πιστεύωσιν, ότι ή ποιήσις είνε εκφρασίς εξημέρου πάθος, και ότι δεν ύπάρχει διηρητός πάθος ως δεν δύναται να ύπάρξη συνεχής σεισμός ή αιώνας πυρετός. Δυστυχώς, ο Βύρων, υπήρξε λιαν ζωηρός, και τινα των ποιημάτων αυτού ουχι ήθικά. Έκείνητο όμως άπερίοριστον διανοητικήν ισχύν, μεγαλοφυίαν, γονιμότητα φαντασίας, και άπαραδειγμάτιστον ύπομονήν. Εϊχε δε και πολλάς ιδιοτροπίας.

Ένώ προεγυμνάτιζεν ήμέραν τινα μετά του Ρώγκερς, Νιούτων, Λέσλεϊ τον τού ποιητού Πρόκτωρ, ο Ρώγκερς εϊπεν ήμιν, ότι όταν ο λόρδος Βύρων και ή λαίδυ Καρολίνα Λαμβ ήριζον, ο Βύρων εϊπεν εις αυτόν ότι, όταν οι άνδρες και αι γυναίκες έρίξουσιν ο ύποχωρών πρώτος θεωρείται ήττημένος. Η λαίδυ Λαμβ ύπεχώρησεν άκριβώς δύο λεπτά πρό έμού, άρα θεωρείται ήττημένη... Ακολουθως όμως εϊρηκολούθησεν ο Ρώγκερς, όπως εκδικηθή ή λαίδυ Λαμβ έλαβεν όλας τας έπιστολάς του Βύρωνος, εϊρημάτισεν επικήδειον πυρην με την εικόνα του εις της κορυφής και έκαυσεν αυτάς. Ένώ δε έκαίοντο, καλλικομοι παρθένου, προσκληθείσαι πηρά της Λαίδυς Καρολίνας, ώρχοντο περίξ της πυρής εδουσαι επικήδεια άματα. Άλλά σήμεύστατε καλώς, προσέθηκε ο Ρώγκερς, αι έπιστολαί εκείναι ήσαν μόνον άντίγραφα!...

Προς τούτους, εϊπεν ο Ρώγκερς, ότι, όταν ο λόρδος και ή λαίδυ Βύρωνος ήλθον εις διάστασιν, ο Βύρων εϊπεν, εις τους φίλους του παρόντος και του Ρώγκερς, ότι αυτός και μόνος ήτο ή αίτία του κακού. Η γυνή υπήρξε πάντοτε εις μέ αϊνίγμα, προσέθηκε ο Έρβινγκ.

— Και όμως, εϊπον, περιεγράψατε την Σύνυγον δια των ώραιότερων χρωμάτων και έπαδαψιλεύσατε αυτή τας γλυκυτέρας προσπωνυμίας.

Έν τούτοις, και τρι ο Έρβινγκ διετέλεσεν άγαμος, ούδέποτε έπαύσατο λέγων, ότι οι

άνδρες ύφειλουσι, μετριζοντες την προς τó γυναικεον κάλλος λατρείαν των, να προσφέρωσιν αυτήν προθυμότερον πρό των ποδών της άρετής και της εύφύας, εάν έπιθυμώσι τó γυναικεον φύλον να δείξη περισσοτέραν τάσιν προς τὰ δύο άληθή και πραγματικώτερα δώρα της άνατροής: και της φύσεως.

Η παρημελημένη των νεανιδων άνατροφή έμπνεί αϊταις κυρίως τó αισθημα της φιλαρεσκείας, και την κενοδοξίαν του διαπρέψαι επί έρωτοτροπίας εν τοις κυκλώσι των συναστροφών. ή δε ψευδής αυτή δοξα πλανώσα αυτάς, προετοιμάζει πολλάκις την καταστροφήν των, ένψ συγχρόνως ή διακεκριμένη και μάλλον μεμορφωμένη τάξις της κινωνιας τας περιφρονεί και τας οικτείρει.

Τιαυτή εν όλίγοις ή μετά του πατριάρχου της Αμερικανικής φιλολογίας συνδιάλεξις μου, ής ή κορωνίς υπήρξεν ή προς την Έπτάνησον θερμωτάτη αυτού συμπάθεια.

— Έλπιζω, εϊπε, πριν πορευθώ εις τους τάφους των πατέρων μου, να ιδω έλευθεράν την ύμετέραν πατρίδα. Λόος, οίος ο Έπτανησιακός, φύσει ευγενής και έλευθερός αδύνατον να διατελέση δούλος.

«Θάπτον ή βράδιον θα τύχη της έλευθερίας του. Είνε πράγματι, λιαν ευχάριστον να βλέπη τις Νάνους καθ' ενός γίγαντος πολεμούντας και δρέποντας ως άμοιβήν την άγχόνην, την έξορίαν και τον θάνατον...

— Ηγωνισθημεν, εϊπον, και θα άγωνισθώμεν ύπερ της έλευθερίας της πατρίδος ήμών μέχρις εσχάτων. Άληθείει, ότι ουτε λόγους, ουτε τηλεόδα εϊχομεν, όπως προτάξωμεν κατά του έχθρου εϊχομεν όμως τι ισχυρώτερον, τον κάλαμον, και δι' αυτό το πιστεύω, ότι θα κατορθώσωμεν την χειραφέτησιν ήμών. Του ριζοσπαστισμού τὰ αίματα άχνίζουσιν έτι εις τὰ Ιονικά σφαγεία και τó αίμα γεννηθ την έλευθερίαν ως ή ήδονή την δουλείαν. Αν ή ένωσις πραγματοποιηθή και θα πραγματοποιηθή, βεβαιώθητε, ότι ή άγχόνη και ή έξορία συνετέλεσαν πολύ εις την πραγματοποίησιν ταύτην...

Αναχωρούντι μοι εϊσύστησε να επισκεφθώ την εν Νεχ Ύόρκη βιβλιοθήκην του Αστωρς, και μοι έδωρησατο άντίτυπον του Σκέτς Μπουκ επιγράφας:

Προς τον Κύριον Γ. Δ. Κ.
 Τεκμήριον συμπάθειας και αγάπης
 του φίλου του

Ουασιγκτάνως Έρβινγκ
 Έν Σάννουαϊ, τή 6 Ιουλίου 1858

και ειπών: λάβε τó μικρόν τούτο δώρον προς άνάμνησιν της προσφιλεστάτης μοι επισκέψεώς σου.

Έν τούτοις, τó μικρόν εκείνο δωμάτιον του Έρβινγκ μοι ένέπνευσε θρησκευτικόν σεβασμόν, μοι έφαινετο ως τόπος αληθώς έρός. Αϊ άμυμνήσεις του έπλήρουν την φαντασίαν μου τοσαύτης άγαλλιάσεως, ως άν άνέπνεον μυρίπνουν ευώδιαν. Έγκραταλείπων δε αυτό ήσθάνθη βαθειαν και μυστηριώδη λύπην. Εκτοτε ή εικόνα του ήσυχου, του άπομεμονωμένου, του ιστορικού έρημη-τηρίου, έθνα ως εν άσύμφ ο μέγιστος συγ-

γραφέως του Νέου Κόσμου συντάζει τα άθνατα αυτού έργα. Ξεμειν εντετυπωμένη ζωηρός εν τω πνευματι μου.

Αναχωρούντα με συνώδεσε μέχρι του προκυλιου, μοι ενεχειρισε ροδον εκ του κήπου του, όπερ διαφυλάττω ως ιερον κειμήλιον, και σφιγγων μοι την χειρα, ώσει προσηθιεντο, ότι ουδέποτε πλέον ήθελε με επανιδη, με τρέμοντά σχεδον χειλη ειπεν: «Ο Θεός να σε εύλογηση τέκνον μου.»

XV

Άμείως μετά την εις Κανταβριγιαν επάνουδον μου το πρώτον μου μελημα υπήρξεν όπως μεταφράσω το ποιημα «Μάρκος Βότσαρης» του φίλου μου Χάλλεκ, συμφώνω μη προς τον Έρβινγ υποσχέσει μου. Την μετάφραση ταύτην εδημοσίευσα κατά τον Μάρτιον του 1859 εν ιδιαιτέρω φυλλαδίω προτάξας την ακόλουθον επιστολήν άγγλιστι, ής ή μετάφρασις έχει ούτως:

Τω Κυρίω Ούσσαιγκτων Έρβινγ
Έν Σώννυσαιδ.

Άγαπητέ μοι Κύριε,

Οι Έλληνες διαρκούντος του ύπερ της ανεξαρτησίας άγώνος διεπράξαντο πολλά κατορθώματα ανδρείας και δόξης, άδια να καταταχθώσι μεταξύ εκείνων των περιδεδξων αυτών προφόνων.

Η εν Καρπενησιω άξιωμακός μάχη, εν η ο Μάρκος Βότσαρης, ως άλλος Λεωνίδας, έσωσε την πατρίδα και έπεσε νικητής, υπήρξεν μοίρα, αν ουχι άνωτέρα της των Θερμοπυλών.

Τά λαμπρά ταύτα άθροαγήματα και τον θριαμβευτικόν θάνατον του ήρωος του Σουλίου έφαλλε πρώτος ο γλυκύτερος αιδός της φιλελληνικωτάτης Άμερικης Χάλλεκ. Διαφλεγόμενος λοιπν υπό της έπιθυμίας όπως καταστήσω γνωστή τοις άπανταχο Έλλησι την ώραίαν αυτού ήδη Μάρκος Βότσαρης, έτολμησα να μεταφράσω αυτήν εις την Έλληνικην και άφιρώσω προς ύμας ως ελάχιστον τεκμήριον των προς την Ελλάδα πολυτίμων υπηρεσιών σας και ως δείγμα του ύψιστου μου σεβασμού προς την μεγαλοφυάν σας.

Μένω, άγαπητέ μοι κ. Έρβινγ,
Όλος ύμέτερος
Γ. Α. Κ.

Έν Κανταβριγία τη 16 Μαρτίου 1859.

Εις άπάντησιν δε της επιστολής, ήν έπεμψα προς αυτόν μετά δύο άντιτύπων της μεταφράσεώς μου, μοι έγραψεν:

Άγαπητέ μοι Κύριε,

Εύγνωμώ έχκαρδίως διά τα άντίτυπα της μεταφράσεως, άτινα εύρησθήητε να μοι πέμψητε και διά την τιμήν, ήν προσήψατέ μοι άφιρώσαντες αυτήν προς έμέ.

Η ήμετέρα μετάφρασις, πέπεισμαι δει θα τήχη ευμενούς υποδοχής εν Ελλάδι, διότι ουδέεις άλλος περιέγραφε μετά μαζονος επιτυχίας τον περιδεδξον θάνατον του ήρωος του Σουλίου, όσον ο ήμέτερος φίλος Χάλλεκ.

Τά ήρωικά κατορθώματα του Μάρκου εκλέσαντας σελίδας της ελληνικής επαναστάσεως ως τά του ήμετέρου Γουδ τας της Άμερικανικής. Έπάρχει δε μεγίστη δμοιότης εν τω θανάτφ άμφοτέρων τούτων των μεγάλων πατριωτών. . .

Εύγνωμωνών ύμας και πάλιν διά τας λίαν κολακευτικας έκφράσεις σας,

Μένω, άγαπητέ μοι κύριε,
Όλος ύμέτερος
Ούσσαιγκτων Έρβινγ.

Έν Σώννυσαιδ, τη 19 Άπριλίου 1859.

XVI

Άκριβώς επτά μήνας, άρ' ής εποχής έλαβον την επιστολήν ταύτην, ο σεβάζμιος πατήρ της άμερικανικής φιλολογίας, ο δοκιμώτερος και μεγαλοφύστερος του «Νέου Κόσμου», ο έξοχος βιογράφος και ιστοριογράφος, ο συγγραφέως όστις ουδέποτε έγραφε λέξιν, δι' ήν εις την στιγμήν του θανάτου του να μεταμεληθί, ο άνθρωπος όστις ουδέποτε ουδένα έχθρον έσχεν, δεν υπήρχε πλέον μεταξύ των ζώντων.

Αποσυρθείς εις τον κοιτώνα του περι την 11ην της νυκτός της 28ης Νοεμβρίου 1859, ειπεν εις την συνοδουσαν αυτόν άνεψίαν: —Αι! πρέπει να προειμαζώ το προσκεφάλαιόν μου διά μίαν άλλην όκληράν νύκτα. . . Πότε θα τελειώσωσιν αι όκληρόταται αύται νύκτες! . . . Ταύτα, δε λέγων εξέβαλε δυνάτην φωνήν, έπεσεν επί του πατώματος και εξήνευσεν.

Τό τέλος των ήμερών του, ύπερ του όποιου τοςούτον διακαώς ηύχετο πρό τινων στιγμών, έφθασεν. Η εκ του κόσμου τούτου άνάχωρησις του ήν αίριδιδα, ως πολλάκις εξέφρασε την έπιθυμίαν. Πλήρης ήμερών και εν πλήρει ασκήσει άπασων των διανοητικών αυτού δυνάμεων άπήλθεν εις την αιωνιότητα έπευφημούμενος και μακαριζόμενος παρά πάντων των συμπολιτών αυτού και όλοκλήρου του φιλολογικού κόσμου. Τις δε ο άγαπήσας αυτόν ειλικρινώς ήθελεν έπιθυμήση να επαναφέρη αυτόν εις τον κόσμον τούτον του ψύδου, της κακίας και της ματαιιότητος; . . .

Οι άρχαίοι έξωγράφιζον τον ύπνον και τον θάνατον ως αδελφούς διδύμους, ο δε μεγαλοφύστερος και άρχαιότερος ποιητής διηγείται, ότι εις των ήρώνων του, ο υιός του Διός, έκπρωιάσας τó στάδιον του εις τó πεδίον της μάχης, μετηνέχη από τον ύπνον και τον θάνατον εις την πατρίδα του Λυκίαν και επήρη εις την γην των πατέρων του. Ο μύθος ούτος, ή ποιητική αύτη εικόνα, επέπρωτο να επαληθευθεί εις τον περιφανή τούτον άνδρα, όστις διεθλών την έσπέραν εν μέσω συγγενών και φίλων και πορευθς εις τον κοιτώνα του όπως κοιμηθί, μετηνέχη από τον ύπνον και τον θάνατον, τους δύο τούτους υπηρέτας του Θεού εις την αιώνιον αυτού κατοικίαν.

Όταν ο θάνατος αυτού έγίνετο γνωστός ουδέμια τάχις ανθρώπων ειλικρινέστερον έθρήνησιν αυτόν της των συναδέλφων του. Και οι μιν πρεσβύτεροι ήσθάνθησαν ότι άπόλωσαν φίλον και ουχι αντίχληον, οι δε νεώτεροι σεβαστών και καλών πατέρα. Ουδεις ύπάρχει ο περι τὰ γράμματα άσχολούμενος μη λαβών παρά του Έρβινγ λόγους ενθαρρύνσεως, συμπαιθείας και αγάπης. Ουδεις ύπάρχει των πρεσβυτέρων, όστις γνωρίσας αυτόν εκ του σύνεγγυς δεν ήγάπησεν. Έν ουδέμια φιλολογική πατρία άνήκεν, άλλ' έσέβετο, ήγάπα και ενέθρυνε πάντας.

Η κηδεία του υπήρξεν άπλουστάτη μεν άλλά λίαν συγκινητική και έπιβλητική. Άπαντα τά εν τω λιμένι της «Νέας Υόρκης» πλοία και άτμόπλοια ως και τά διασχίζοντα

τά κρυσταλλώδη ύδατα του Χώδωνος έφειρον μείσιστον την σημαίαν των. Πάντα τά εν Τάρουταου δημόσια γραφεία, έμπορικά καταστήματα, εκπαιδευτήρια και άλλα ήσαν κεκλεισμένα, αι δε θύραι και τά παράθυρα καθωραϊσμένα διά μελάνων ταινιών. Πολλοί εκ Νέας Υόρκης και άλλων μερών άπήλθον εις Σώννυσαιδ, όπως παρασταθώσιν εις την κηδείαν του. οι δε μη δυνάμενοι να παρευρεθώσι συνέρρον άθροοι εις τά βιβλιοπωλεία, όπως αγοράσωσι την τε εικόνα και την βιογραφίαν του και ούτω άνακουφίσωσι την θλίψιν των αναγινώσκοντες τον ένδοξον αυτού βίον.

Συλλυπητήρια γράμματα και τηλεγραφήματα κατά χιλιάδας συνέρρον εξ όλων των περάτων της γης. Τά δε πανεπιστήμια, φιλολογικοί σύλλογοι, σωματεία, και όλόκληρος ή δημοσιογραφία περι αυτού ώμίλου. Λόγοι επικήδειοι εξέφωνήθησαν εν τη αίθουση της εν Μασαχουσέτη Ιστορικής Έταιρείας, ής ο Έρβινγ εύτυχώς μέλος υπό του ποιητού Λόγκροφελου, του εύφραδούς Έβερρεττ, του πρυτάνειως του Πανεπιστημίου της Κανταβριγίας Φέλτωνος και άλλων. Πρός δε τούτοις ο Μπράκιντ άπήγγειλεν ώραιον λόγον ενώπιον των μελών της εν Νέε Υόρκη Ιστορικής Έταιρείας, εξυμνήσας τον χαρακτήρα και τά φιλολογικά έργα του περιδεδξου αυτού φίλου και συναδέλφου, καταστρέψας αυτόν διά των ακολουθών ώραίων και λίαν συγκινητικών φράσεων:

«Έάν μοι ήτο συγκεχωρημένον να άπειυθύνω τον λόγον προς τον θεσνεώτα, ως εάν ήτο εισέτι ζών ενώπιόν μου, ήθελον ειπην. Χαίρει σύ, όστις άπήλθες εις τον άπ' αιώνων προητοιμασμένον τόπον της αναπαύσεως διά τά μεγαλοφυά και εύγενή πνεύματα, ως τó ιδικόν σου. Χαίρει σύ, ο εύτυχής εν τω βίω, εύτυχής εν τω θανάτφ και εύτυχέστερος εν τή όδη της άνταμοιβής, προς ήν φέρει άναμφιδóλως ο θάνατος. Εύτυχής, διότι έφειλκυσας τον θαυμασμόν όλοκλήρου του κόσμου διά των συγγραμμάτων σου. Έπι εύτυχέστερος διότι δεν έγραψες ουδέν μη τεινόν εις την προαγωγήν της μεγαλοψυχου ανοχητικας των ευγενών αισθημάτων των συμπατριωτών σου.

Η λαμπρότης, ήν απέκτησας επί της γης, δεν είνε ή σκιερών σύμβολον της δόξης, προς ήν ειπήχθης εν τω κόσμφ τφ πέραν του τάφου.

Η επί της γης άποστολή σου ήτο άποστολή ειρήνης και αγάπης νυν δε εύρίσκεισαι εις τόπον, ένθα τó μίσος και ή έρις ουδέποτε εισχωρούσι και όπου ή άρμονία των κατοικούντων αυτόν ουδέν άναγνωρίζει άλλο αίσθημα μάλλον ευγενές και μάλλον καθαρόν του αισθήματος της αγάπης.»

XVII

Περαιόντες την συνοπτικήν ταύτην βιογραφίαν του σοφού ήμων φίλου, έπισπράγγομεν αύτην διά της εξής έμμέτρου μεταφράσεως έλεγείου, όπερ είνε προϊόν του ήμετέρου άσθενούς καλαμού δημοσιευθέν κατά

(*) Μετάφρασις Μ. Α. Σ.

την 30ην Νοεμβρίου 1859 εν τη «Έφημερίδι της Νέας Υόρκης».

Στίχοι επί τω θανάτφ του Ούσσαιγκτων Έρβινγ

Άγιερούνται τω ποιητή Χάλλεκ.

«Mirando intorno su per l'erba, Vidi dall'altra parte giunger quella Che trae l' nom del sepolcro e n vita il Serba» (Petrarca, Triempo della Fama.)

I

Τό άστρον όπερ έδυσε την χθιστήν ήμέραν, Κ' έφώτισε με τρέπον φώς την περί άμφοσφαιραν, Άν άφρησ τον ουρανόν κ' έχθ' εις την σκοτίαν, Την λάμψιν διετήρησεν εισέτι έξαισίαν. Και εις την γην άντανάκλα άκείνα γλυκύτεραν, Ην άλλωτε δεν έχυσε σ'σου βίον την ήμέραν. Ο Έρβινγ ζή, ο θάνατος εις σκότος δεν τον κρύπτει, Άλλά με δάφνας των σφόνων τó μετώπον κάκτυπει, Κ' άεθάλει τó μύρον του τον κόσμον διατρέχει, Του Έλικωνος τό φυτόν καθάς ζητή να έχη.

II

Τά έργα σου τ' άθνατα πνοήν φιλανθρωπίας, Φέ ν' άποπνέουν πάντοτε και νοσ και εύφύας, Και ένφ οι θρόν' επί της γης σκιά θα διαβαίνου, Των ισθεών έργων σου μηνμίεσθ' άπομένου. Έπαγε, και ακολουθεί ταχύτερος ή φήμη, Και άγενήτων έστειται γενών ευγνωμοσύνη. Και ως ή όρός της αόχης σ'του τάφου σου τό χώμα, Θ' άποσταλάξη δάκρυα του καθενός τó ύμα.

III

Έν μέσω δε της γενικής των φίλων σου λατρείας Δέξου εν δάκρυ φιλικής, ως έλεως, καρδιάς. Ηεις δεν έχει άναμνησθήν να σ' άποδώση άλλην Δι' όσην εύρ' έντρύψην σ'τά έργα σου μεγάλην.

ΤΕΛΟΣ

Γ. Α. Κ.

HENRY GREVILLE

Η ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ (Μυθιστορία)

Ητο πράγματι σκληρός, διότι ήτο έγωιστής, και ήτο έγωιστής, διότι ήτο έρωτευμένος. Ένώμιζεν, ότι ουδεις άλλος ήγάπα, ως αυτός, και άμφεβαλλε περι της Ικανότητος γέροντος, όιος ο Νεουτώφ, να αισθανθί έρωτα. Ως πάντες, οι μακράν της κοινώνιας άνατραφέντες, δεν έπίστευεν εις την ύπαρξιν ουδέως αισθηματος ή πάθος, πλήν των όσων έγίνωσκεν εις ιδίας πέρας. Αι μόδους της άπώλειας της μητρός του και ή σκέψις του άδυνάτου να νυμφευθί εκείνην, ήν ήγάπα, ταύτας δ' ενόμιζεν, ως τας μεγίστας εν τω κόσμφ.

Ο Νεουτώφ και ή σύζυγός του εύρίσκοντο ήδη εν Τσάρκος Σελό, ένθα ο στρατηγός από του δευτέρου έτους του συνοικισίου του είχαν αγοράση τερπνήν έπαυλιν και ένθα, ως εκ της προβεβηκυίας ήλικίας του, της έμποδιζούσης αυτόν να μεταβαίη εις τας ιδιοκτησίας του, ως άλλωτε, διήρχετο τó θέρος.

Έν τούτοις ή εν Τσάρκος Σελό διαμονή δεν παρείχεν εις τον Ουλρίκον την έλευθερίαν, ήν είχαν εν Πετρούπολει. Ο κήπος

έν φ ήγάπα να περιπατή μετά της Κλεοπάτρας, ήτο ένταύθα τó καταφύγιον αυτού του κόμητος, όστις διήρχετο όλόκληρον σχεδον την ήμέραν έν αυτφ, καθήμενος υπό σκηάνην, επί τούτφ έμπρηγημένον, Αφ' έτέρου, κατ' εύτυχί συγκυρίαν, ήτις τη άληθεία δεν ήτο όλως τυχαία, ο νεανίας δεν είχε γείνει γνωστός προς τον κόμητα μέχρι τούδε άλλ' ήτο δυνατόν ένταύθα να τφ διατελέση επ' πολυ άγνωστος;

Όπως οι έρασται επί τινας ήμέρας δεν ήδυνήθησαν να ιδώσιν αλλήλους. Ο δ' Άλεσν δεν είχε τόλμηση καν να έγκατασταθί εν τη αυτή μετά της Κλεοπάτρας πόλει, άλλ' είχαν ένοικίαση μικρόν ένδιαιτημα εν Παυλόβσκη, όπουθεν ήτο εύκολον να μεταβαίη καθ' εκάστην εις Τσάρκος Σελό, χωρίς να διδη ύπονοίας εις ουδένα. Άλλά κακή μοίρα συνέβη, ώστε δεν ήδυνήθησαν να συναντηθώσιν επί πολλας ήμέρας και ούτο ηύχθησε, φυσικφ τφ λόγω, την επιθυμίαν να ιδώσιν αλλήλους.

Όραίαν τινά ήμέραν του Ιουνίου ο Νεουτώφ, περι της ήγείας του όποιου ισχάτως ο μέγας δουξ είχε πολλάκις στειλη να έρωτήση, άπεράσισε να μεταθί εις τά άνάκτορα, ίνα τον εύχαριστήση διά την περι αυτού μεριμαν. Όθεν άνήλθεν επί του όχηματός του και άπήλθε συνοδευόμενος ύφ' ένός υπηρέτου. Η Κλεοπάτρα τον ήκολούθησε μέχρι της πόλης και τον άπεχαιρέτησε διά κινήματος της χειρός, άλλ' άμα τó όχημα εκάμφε την όδον έσπευσε και αύτη να μεταθί εις τον κήπον. Ητο πεπεισμένη, ότι θα εύρήσεν εκεί τον Ουλρίκον προαίσθημα τι τη έλεγεν, ότι την περιέμενε. Φθάσασα εις τον προορισμόν της, διηυθύνθη προς την κρηπίδα, όπου υπήρχου άπειροι λέμβοι, από του μονοξύλου του άγρίου μέχρι της διήστου λιμενικής, περιμένουσαι επιβάτας.

Ένταύθα πάντες οι έρωτότροποι όριζοντας συνενεούεις των και ένταύθα διηυθύνοντο, ίνα συναντήσωσιν αλλήλους.

Ο δ' Άλεσν ήτο εκεί και εκεί διήρχετο τας ώρας του από όκτώ ήμερών, περιεργάζόμενος τους λευθοδρομούοντας και ρεμβάζων και άναζητών τινά δια των όρθαλμών, χωρίς ποτε να σκευθί, ότι, ίνα μη κινήση την γενικην περιέργειαν, άφειλεν ένιστε να λαμβάνη μέρος εις τους θαλασσίους περιπάτους.

Είχεν όξείαν την όρασιν ο νεαρός Σουηδός, διότι διέκρινε την Κλεοπάτραν έρχομένην μακρόθεν, και εκείτησεν εκ χαράς άμα την ειδε. Άλλά και αύτη δεν ύστειρε κατά την όξυδερκειαν, διότι τον διέκρινεν άμείως και, ίνα λίθη καιρόν, όπως προετοιμασθί διά την συνέντευξιν, έστη και ήρξετο να λαλή προς τινας γνωρισμένους της, ος συνέπειε να τήν έμπροσθεν της. Άφού εδαπάνησεν ούτω στιγμάς τινας, αίτινες τη επάνησαν διαρκείασαι όλόκληρον αιώνα και καθ' άς ή καρδια της έπαλλε και οι όφθαλμοί της εκκοτίσθησαν. Ελαβε την διεύθυνσιν του ήττον συχαζόμενου μερους της κρηπίδος, και μετά τινά λεπτά της ώρας ήτο παρ' αυτόφ.

Η συγκινησις άμφοτέρων υπήρξε βαθεία και παρ' όλίγον να έναγκαλισθώσιν αλλήλους

καίτοι τά πρώτα των βλέμματα ήσαν κάπως έχθρικά. Δεν είχαν υποφέρει εκ της στερήσεως αλλήλων επί τοςούτας ήμέρας; εις τοςούτας ήμέρας, αίτινες τοις επάνησαν άτελεύτητοι και καθ' άς ή Κλεοπάτρα υπέφερε πολυ πλειότερον του Ουλρίκου, καιτοι ουτος ουδέποτε θα τó παρεδέχετο και αν ή Κλεοπάτρα είχε την άδυναμίαν να τó όμαλογήησθι!

—Νομιζετε, τη ειπεν, ότι είνε άνεκτή ή τούαυτη κατάσταση;

—Όχι άπεκριθι αύτη θλιβερός. —Και όμως ύμεις αύτη είσθε ή αύτουργός της. Διότι ήμεις καταδικάζετε και εκούτην και έμέ να την ύπιστάμεθα. Ένφ δε ή βάσανος άποβαίνει από στιγμής εις στιγμήν μάλλον άνυπόφορος, ουδóλως κατορθώνει να άποσοθήση τον κίνδυνον ν' άνακαλυφθώμεν. . .

Η ύπερηφάνεια της Κλεοπάτρας εξηγέθη εις τας λέξεις ταύτας και:

—Τούτο δεν θά είνε πταίσμα μου, άλλ' ύμέτερον, ειπε. Μη κάμετε άπερισπείας και δεν έχετε να φοβήσθε ουδέν. Βραχειά τις και σπανία έπίσκοψις σας κατά την ώρα του μετά μεσημβριαν ύπνου του στρατηγού ουδεμιαν ύπόνοιαν δύναται να γενήσθ.

—Δεν θέλω να συναντήσω τον σύζυγόν σας. . . άντέταξε πλήρης όργης κατά του άγνωστου έχθρου του.

—Και όμως και εγώ δεν θέλω να άνακαλυφθώ ύπ' αυτού, αλλά δεν μεμιμνήσθ, άπεκριθι ύπερηφάνως ή Κλεοπάτρα. Έμετρήθησεν διά του βλέμματος και ή ύπερηφάνεια των ήτο ίση.

—Πρέπει να τελειώνωμεν υπέλαβεν ο Ουλρίκος με κεκλεισμένους οδόντας. Αύριον είνε ανάγκη να ζητήσητε την διαζευξιν σας.

Έν τη ενεστάσφ Κλεοπάτρα καθυδεν ή άλλη Κλεοπάτρα, ή είπούσα ποτέ: «Η άδυναμία των άλλων μοι χρησιμεύει: δεν έγεννήθην εν' άγαπήσων» εις δε τας λέξεις ταύτας άνένηψεν ή παλαιά και ψικτερη την παρούσαν διά την άδυναμίαν της.

Είχε λοιπόν φθάση μέχρι τούτου σημείου, ώστε να δέχθαι διαταγας παρ' άνδρός, και να επάρετη προς αυτόν να τη έπιβάλη πράξιν, ήν άπηχθάνετο και θεώρει ταπεινωτικήν; Όλοκληρον τó παρελθόν της, καθ' ο ουδέποτε είχαν υποκύψη εις άλλο τι πλην του όρθου λόγου, εξηγέθη ίνα διαμαρτυρηθί εναντίον της παραβιάσεως της ανεξαρτησίας της θελησεως της. Ηγάπα άναμφιδóλως τον Ουλρίκον, αλλά δεν άφειλε να τφ επιτρέπη να θεωρη έαυτον κύριον της! . . .

—Δεν θα πράξω, ειπεν, ο, τι μοι ζητείτε είνε επιλήψιμος πράξις.

—Και εγώ, άπεκριθι ούτος όργίλιος, δεν δύναμαι πλέον να ζω, έχων ούτω βεβαρημένην την συνειδήσιν μου. Είνε ανάγκη, ή να με ακολουθήσητε ή να χωρισθώμεν. Φωνή τις έβόησεν εν τω βάθει της ψυχής της Κλεοπάτρας λέγουσα: «Ακολουθήσων αυτόν ύφ' αιονότητος τίτλον και εις οιονόηποτε μέρος!» Άλλ' ή συναισθησις της αξιοπρειείας της κατέπνιξεν εν άκαρεί την φωνήν ταύτην της φύσεως.

—Δεν δέχομαι όρους, άπεκριθι. Έθεώρησεν αλλήλους και πάλιν δι' άπει-

λπητικού βλέμματος, άλλ' ἤδη ἡ ὄργη τοῦ Οὐλρίκου εἶχε παρελθῆ.

— Ἀκριβὴ μου, τῆ εἶπεν ἠπίως, δὲν γινώσκετε τί πράττετε! Ἐβαρύνθη πλεόν νὰ υποφέρω καὶ νὰ παλαιῶ.

— Νομίζετε, ὅτι ἐγὼ δὲν ἐβαρύνθη; ἀντέταξεν αὐτῇ, κάτω νεύουσα τοὺς ὀφθαλμούς.

— Τότε πράξατε ὅ,τι σὰς ζητῶ!

— Ὅχι!

Ἐβάδιζον ἀσκόπως ὑπὸ τὰς δενδροστοιχίας περὶ τοῦ κήπου, ὅτε αἴφνης διήλθεν ἐμπροσθέν των ὁ δίφρος τοῦ Νεουτῶφ. Ἐπὶ τῆ θέα τούτου ἡ Κλεοπάτρα ἀνέστη ἀπασαν τὴν ἠθικὴν αὐτῆς δύναμιν. «Ὅχι, ἐσκέφθη, δὲν θὰ δώσω ἐγὼ τὸ θανατηφόρον τραῦμα πρὸς τὸν μόνον μου προστατὴν καὶ εὐεργέτην. Κάλλιον ἀποθνήσκω παρὰ νὰ πράξω τοιαύτην ἀτιμίαν!»

— Τότε ἀπέρχομαι, εἶπεν ὁ δ' Ἄλσεν διὰ συντετριμμένης φωνῆς. Ἵδ' ὄνειρόν μου ἐματαιώθη καὶ ὁ βίος μου καθίσταται περιττός εἰς τὸ ἐξῆς. Δὲν μ' ἀγαπάτε...

Τὰ χεῖλη τῆς Κλεοπάτρας ἐκλείσθησαν ὑπὸ τῆς ὑπερφανείας. Διὰ τὴν παρεξηγῆ αὐτῶ; Πόσον ἐσφαλε ν' ἀγαπήσῃ ἀνθρώπων, ὅν δὲν ἐγνώριζε, καὶ ὅστις ἐτόλμα ἦδὴ νὰ ἐπικρίνῃ τὰς πράξεις τῆς! Τίς τῶ ἐδίδοι τὸ δικαίωμα τούτου; Τίς τῶ ἐπέτρεπε νὰ τῆ ἐπιβάλλεται καινὰ προσπαθῆ νὰ διαφθεῖρῃ τὰς ἀρχάς τῆς;...

— Ὑγιαίνειτε, προσέθηκε, χαιρετῶν αὐτὴν παραδόξως καὶ σχεδὸν ὡς παράφρων. Θὰ καθιστάμη πολὺ δυστυχῆς ὑφ' ὑμῶν! Καὶ τούτου θὰ ἦτο ἡ τιμωρία τοῦ πταισματος μου.

— Εἶνε ἡ τιμωρία τοῦ ἰδικοῦ μου πταισματος, ἐσκέφθη ἡ Κλεοπάτρα.

Ἐπεθύμει νὰ τῶ εἶπῃ σκληρόν τι; ἐπεθύμει νὰ τὸν ἐναγκαλισθῆ; ἐπεθύμει νὰ τὸν περιπτύχθῃ ἢ νὰ τὸν ἀπυθῆσῃ; δὲν ἐγνώσκει ποῖον ἐκ τῶν δύο τὴν ὠβει τὸ αἰσθημά τῆς νὰ πράξῃ; ἀλλ' ἡ συγκίνησις, εἰς ἣν διετέλει κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τῆ ἀπεδεικνυε τρανῶς τὴν ἐπιρροήν, ἣν ὁ ἀγαπητὸς ἢ μισητὸς οὗτος ἀνθρώπος εἶχεν ἐπ' αὐτῆς.

Δὲν γινώσκω πλεόν! δὲν γινώσκω πλεόν, ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν... Ἀλλ' ἄς φύγῃ, διότι ἡ παρουσία του με καθιστᾷ παράφρων. Καὶ ταῦτα διανοουμένη ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς, οἰοῦνι προσπαθεῖσα ν' ἀποσπᾷ καλυμμά τι ἐξ αὐτῶν.

Ὁ δίφρος τοῦ κόμητος ἐφάνη καὶ πάλιν εἰς τὸ ἄκρον τῆς δενδροστοιχίας. Ἦτο ὡς εἰ ἔμενεν ἐπὶ τούτου ἐν τῇ γειτνιάσει τῆς. Μήπως ὁ Νεουτῶφ ἀνιῆται τὴν σύζυγόν του, ἵνα τὴν ἐπαναφέρῃ οἰκαδε ἐφ' ἀμάξης;

— Κλεοπάτρα!... εἶπεν ὁ Οὐλρίκος χαμηλοφώνως.

— Τί θέλετε;

— Δόσατέ μου νὰ ἀσπασθῶ τὴν χεῖρά σας διὰ τελευταίαν φοράν, ἵνα ὅταν ἀποθνήσκω ἔχω τὴν ἀνάμνησιν ταύτην τοῦλάχιστον!

Ἄν με θίξῃ, ἐσκέφθη ἡ δυστυχῆς γυνὴ, ἐλάτῃ! Ἦ ἐπάφη τῶν ἀκατόλων του θὰ μοι ἀφαιρέσῃ ἅπαναν τὴν ἰσχύ μου.

— Ἀρνήσθε; Ὁ! δὲν μ' ἠγαπήσατε λοιπὸν ποτέ; Καὶ ὅμως τὸ ἐνόμισα καὶ τὸ ἐνομίασατε καὶ ὑμεῖς αὐτῇ, διότι μοι τὸ εἶπατε. Ἦτο ὄνειρόν... Δὲν πρέπει νὰ σας ἐπανίδω

πλεόν! Δὲν ἐκλαίειν, ἀλλ' ἡ μελαγχολικὴ φωνή του ἤχει ὡς θραυκαμένη ὕαλος, καὶ οἱ ἡδεῖς ὠρατοὶ ὀφθαλμοὶ του ἐφαίνοντο ὡς εἰ ἦσαν κεκαλυμμένοι ὑπὸ πενθιμοῦ πέπλου.

— Ὅχι ἐνταῦθα, εἶπεν ἡ Κλεοπάτρα; ἐνταῦθα δὲν δύναμαι νὰ σὰς ὀμιλήσω. Φοβοῦμαι.

— Ὁ Οὐλρίκος ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ:

— Πρέπει νὰ τελειώσῃ σήμερον ἡ ὑπόθεσις αὐτῆ, εἶπε... Δὲν ἐπιθυμοῦμαι νὰ πράξῃτε ὅ,τι σὰς εἶπον;

— Δὲν δύναμαι, τῶ ἀπεκρίθη.

— Τότε χαιρετε... Εἶνε ἡ τρίτη φορά, καθ' ἣν σὰς τὸ ἐπαναλαμβάνω. Πόσον ἀδύνατος εἶνε ὁ ἀνθρώπος ὅταν ἀγαπᾷ! Ἡμεῖς εἴθε ἰσχυρὰ διότι δὲν ἀγαπάτε.

Ὁ δυστυχῆς ὅσον ἐπανελάμβανε τὴν φράσιν ταύτην, τόσον καθίστατο ἀνικανώτερος ν' ἀποσπασθῆ ἐκ τῆς Κλεοπάτρας, ἥτις κατανοήσασα τούτου, δὲν ἠθέλησεν ἐκ μεγαλοψυχίας νὰ μεταχειρισθῆ τὸ πλεονέκτημα, ὅπερ τῇ παρεῖχεν ἡ ἀδυναμία τοῦ νεανίου πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς.

— Ἐλθετε νὰ μ' ἐπισκεφθῆτε, τῶ εἶπε. Τὸ θέλω!

— Πότε;

— Ὅταν θέλετε.

— Εἶνε διαταγὴ καὶ ὀφείλω νὰ τὴν ὑπακούσω. Θὰ ἔλθω νὰ σὰς ἴδω πρὶν ἀναχωρῆσω ἐντεῦθεν.

Ἡ νεαρὰ γυνὴ ἔμεινεν ἀπαθῆς. Ἀφ' οὗ τὴν παρεγνώριζεν ἦτο κάλλιον ν' ἀπέλθῃ. Πόσον καληρὸς εἶνε ὁ ἔρωσ, ὅστις μαλάσσει τὴν καρδίαν, ἵνα δύναται νὰ τὴν πληρονησῇ καιριώτερον.

Ἐχαιρέτησαν ἀλλήλους καὶ ὁ μὲν Οὐλρίκος ἀπῆλθε διὰ πλαγίας τινὸς δενδροστοιχίας, ἡ δὲ Κλεοπάτρα ἐστράφη πρὸς στιγμὴν καὶ ἐθεώρησε τὸ ὕδωρ. Ἐν αὐτῶ ὑπῆρχε τὸ τέριμα πάσης ὀδύνης καὶ ὁ ἀνθρώπος βλέπει μετ' εὐχαριστήσεως τὸν θάνατον, ὅταν ὑπερεκχειλισθῶσι τὰ δεινά του. Εἶτα ἐστράφη πρὸς τὴν κρηπίδα φέρουσάν, ὅπου ὁ κόμησις καθήμενος ἐπὶ τοῦ δίφρου του καὶ περιστοιχιζόμενος ὑπὸ φίλων ἠεροῦτο τὰ νέα τῆς ἡμέρας. Βλέπων τὴν σύζυγόν του ἐπιστρέφουσαν, ἀνέκραξε περιχαρῶς διὰ τῆς πλατυστόμου φωνῆς του:

— Ἴδου ἡ κόμησσα. Καὶ ποῖον ἐκ τῶν θαυμαστῶν σας ἀπληπίσατέ σήμερον; Τῆ ἀληθείᾳ εἶσαθε θελακτικῇ.

Συνειθίσει νὰ ὀμιλῇ οὕτω πρὸς τὴν σύζυγόν του ἐπὶ παρουσίᾳ ἄλλων· αἱ δὲ φιλοφροσῶναι αὐταὶ προφερόμεναι ὑπὸ τοῦ κόμητος, ἠνυπρέπιζοντο οὕτως εἰπεῖν καὶ καθίσταντο εὐάρεστοι.

Ἡ Κλεοπάτρα ἐμεδιάσεν ἀσθενῶς.

— Οἱ ἐρωτὸληπτοὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὰς οἰκίας των, κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, διότι ὁ ἀνεμὸς ἤρξατο νὰ καθίσταται πολὺ ψυχρὸς. Νομίζω δὲ, ὅτι καὶ ἡμεῖς δὲν θὰ ἐπράττετε κακῶς, ἂν τοὺς ἐμμείσθη.

— Μοῦ κάμνεται θέσιν νὰ καθῆσω εἰς τὸν δίφρον σας;

— Πολὺ εὐχαρίστως. Ἴνα δὲ σὰς εἶπω τὴν ἀλήθειαν, σὰς περιέμεινα.

Ἡ κόμησσα ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ δίφρου καὶ ἐκάθησε πλησίον τοῦ κόμητος, ὅστις διέταξε τὸν ἀμαξηλάτην νὰ προχωρήσῃ, ἀφείς τοὺς

παρισταμένους νὰ θαυμάζωσι τὴν τρυφερότητα, ἣν οἱ δύο σύζυγοι εἰδείκνουν πρὸς ἀλλήλους.

— Εὐτυχῆς ζεύγος, εἶπέ τις ἐκ τῶν παρισταμένων. Ὁ Νεουτῶφ ἔχει μαργαρίτην διὰ σύζυγον.

— Ταῦτα πάντα εἶνε μόνον ὅ,τι φαίνεται. Ἐγὼ ἐπιθυμοῦν νὰ γνωρίζω τὸ βάθος, εἶπεν ἀπαισιόδοξος τις.

Μεθ' ὃ ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια καὶ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐγένετο λόγος ἐντὸς εἰκοσιν οἰκιῶν περὶ τῆς τύχης τοῦ γέροντος Νεουτῶφ, νὰ νυμφευθῆ τὴν δεσποινίδα Βλατκῶφ.

(Ἔπειτα συνέχεια)

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου διεκόπησαν αἱ συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς χάριν τῶν ἐργῶν, ἐπαναλαμβάνονται δὲ τὴν δευτέραν ἐβδομάδα τοῦ ἐπιόντος Ἰανουαρίου. Ἀπὸ τῆς σήμερον ἐκδίδεται εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν τὸ δευτέρον μέρος τοῦ δανείου τοῦ Σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Λαρισσῆς, ὅπερ ἀνέλαβεν ὁμαξ τραπεζιῶν ἀντιπροσωπευμένη ὑπὸ τῆς Γεν. Πρωτοδικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος. Ἀπεβίωσεν ἐν Βουκουρεστίῳ ὁ Δ. Φιλίνης μέγας εὐεργέτης τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμματικῶν Συλλόγου.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Κατὰ τηλεγράφημα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβους τῆς Ἑλλάδος ἐπετεύχθη εὐχάριστος λόγος τοῦ Πατριαρχικοῦ ζητήματος, ἐκδίδεται δὲ κατ' αὐτὰς ὁ περὶ τούτου ἀπαιτούμενος ἰραδές. Συνεπεία τούτου ἠνεψύχθησαν αἱ ἐκκλησίαι κατὰ τὴν νόκτα τῶν Χριστουγέννων. Ἀδύτημῶν ἀπελύθησαν τῶν φυλακῶν πάντες οἱ ἐκ Πρεβέζης καὶ ἐξ Ἰωαννίνων μεταχθέντες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐν ταῖς φυλακαῖς αὐτῆς καθειργμένοι. Ἐλύθη κατὰ τὰς ἀξιώσεις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως τὸ περὶ τῆς ἐν Σουλῆν Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας ὑπόχρον ζήτημα.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ὁ προσωρινὸς κοσμητὴρ τῆς ιστοριοφιλολογικῆς σχολῆς τοῦ ἐν Ὀδησῶν πανεπιστημίου, τακτικὸς καθηγητῆς τῆς κλασικῆς φιλολογίας Γ. Μοδέστουφ ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς συγκλήτου ἔκθεσιν περὶ τοῦ ἀπαρατήτου τῆς εἰσαγωγῆς τῆς Ἑλληνικῆς προφορᾶς εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ φιλολογικοῦ κλάδου, καθ' ὃ: αἱ Ἑλληνικαὶ συγγραφαὶ ἀνεγνωσκοντο μέχρι τοῦδε κατὰ τὸν Ἑρασμῶν. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐτελεύτησε διακεκριμένος συγγραφεὺς ὁ Church, ἡγούμενος τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Παύλου. Ὁ Church ἦχιστα κατένευεν εἰς τὴν θεολογίαν. Ἀλλὰ τὰ συγγράμματα καὶ αἱ πραγματεῖαι του ἐπὶ τοῦ Ἄντου, τοῦ Σπένσερ καὶ τοῦ Βάκωνος, ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρωτότυπον τῶν ἰδεῶν καὶ τὴν φιλοκαλίαν τοῦ ὕψους, εἶνε ἔργα πρώτης τάξεως καὶ κατατάσσονται μετὰ τῶν ἀρίστων τῆς Ἀγγλικῆς φιλολογικῆς κριτικῆς. Ἦρξατο ἐκδιδόμεν ἐν Λονδίνῳ νέα μηνιαία ἐπιθεώρησις ὑπὸ τὸν τίτλον The Ladder (ἡ κλίμαξ) ἥτις θεωρεῖται φιλολογικαῖα τῶν λοιπῶν ἀγγλικῶν ἐπιθεωρήσεων. Τὸ φυλλάδιον τοῦ Ἰανουαρίου περιέχει πράγματι διάφορα σπουδαῖα ἄρθρα. Ἀπεβίωσεν ἐβδομηκοντοῦχτῃ ἐν Παρισίοις ὁ μυθιστοριογράφος καὶ δραματούργος Ὀκτάβιος Φεγιέ, οὗ τὰ ἔργα καὶ παρ' ἡμῶν ἐγένοντο γνωστὰ ἐκ μεταφράσεων καὶ δημοτικῶν ἀπό τοῦ ἀριστοῦργόματός του, τοῦ «Ἡμερολογίου ἀπὸ τοῦ νέου μέχρι τοῦ τελευταίου ἔργου του, ὅπερ πρὸ μικροῦ εἶναι ἐδημοσίευσε ἡ «Ἐβδομας», τῆς «Τιμῆς τοῦ Καλλιτέχου». Ὁ Φεγιέ ἦτο καὶ ἀκαδημαϊκὸς διαδεχθεὶς τὸν Σαριβ.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

Ἡ ἱατρικὴ σχολὴ τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου ἀνέθεσε προσωρινὰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀνατομίας, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ καθηγητοῦ Λουκά Παλαιῶν, εἰς τὸν ὑφηγητὴν κ. Καλλιδωάν. Ὁ Κῶξ διεκλήρυσεν, ὅτι ἡ ἐνέργεια τῆς λύμφοειδονοσίας ὑπὸ τῆς ἐπιδράσεως τῶν θερμῶν κλιμάτων. Κατ' ἀκολουθίαν συνέστησεν εἰς τοὺς Ἑλληνας ἰατροὺς νὰ ἰδρώσων χιμηρῶν σταθμοῦ ἐν Κερκύρῳ, Ζακύνθῳ καὶ Αἰγίνῳ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ἐν τῷ Γερμανικῷ ἀρχαιολογικῷ Ἰνστιτούτῳ συνεδριάζοντι προηδῆς, ὁ διευθυντῆς κ. Δαίρηφελδ ἐπαρκατέθη περὶ τῶν ἐν Τροίᾳ ἀνασκαφῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸν θάνατον πρωτεργάτην αὐτῶν Ἑρρίκου Σχλήμαν· εἶτα ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Βάλτερ δὲ μιλῆσας περὶ τυχρητικῶν μνημείων καὶ κατόπιν ὁ κ. Βρόκνερ περὶ Ἀστικῆς τοπογραφίας. Κατὰ τούτων ἡ ἀρχαία Παλλήνη ἐκεῖτο ὅπου νῦν τὸ χωριὸν Κορσπλ. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐπίσει συνεδριάσει τῆς παρ' ἡμῖν Ἀμερικανικῆς σχολῆς ὠμίλησεν ὁ κ. Βαλαστίν περὶ τοῦ Ἑρρίκου Σχλήμαν, περὶ τῶν ἐν Δυκσοῦρά ἀρχαιοτήτων καὶ περὶ χρυσῶν καὶ ἐλεφαντίνων γλυπτικῶν ἔργων, κατόπιν δ' ὁ κ. Ρίτσαρσον περὶ νέων ἐπιγραφῶν ἀνακαλυφθειῶν ἐν Πλαταίαις.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ γνωστὸς παρ' ἡμῖν πλαγιαλιστῆς κ. Εὐρυσεβ. Γκιζας, ἀπέρχεται εἰς Βιέννην, ὅπου συνειδητῆ εἰς τὴν αὐτῆς μεγάλῃ ὀρχήστρῳ ὡς ἀπρωτὸν φάουστον, κατόπιν δὲ μεταβαίνει νὰ δώσῃ δειγμάτα τῆς τέχνης του εἰς Ἀμερικὴν. Ἐπὶ τῇ προσωπικῇ παρακλήσει τοῦ Ἀυτοκράτορος τῆς Γερμανίας πρὸς τὸν τῆς Αὐστρίας, ἐδόθη ἡ ἀδεία εἰς τὸν ὑψίστων Van Dyck νὰ ψάλλῃ κατὰ τὸν χειμῶνα τούτου ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Βερολίνου, πᾶ πρωτεύοντα Βαγερριανὰ μέρη.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΠΕΡΙΕΡΓΑ—ΠΟΙΚΙΛΙΑ

Αἱ Ἀγγλίδες παρεδέχθησαν ἡ... σκοποῦσι νὰ παραδεχθῶσι (:) νέον ἔνδυμα κατασκευασθὲν ὑπὸ τῆς Κας Charles Hancock πρὸς σκοπὸν ὄλις φιλανθρωπικῶν... Τὸ ἔνδυμα τούτου εἶνε συγχρόνως ἀπολοιοποιῆσι τῆς ἐν γρησὶ σολῆς καὶ καταλληλότερον εἰς τοὺς καινὰς τῆς ὑγιεινῆς τοῦς ὀρισθέντας ὑπὸ τῆς περιημῶν ἐταιρίας τοῦ ἐθνικοῦ ἔνδυματος. Συγκρίεται ἐκ πέντε μόνον μερῶν ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων, ἐκ φαιού καὶ πυκνοῦ ὑφάσματος. Καὶ τίποτε ἄλλο.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τὴν 6/18 Δεκεμβρίου ἐτελεύτησεν ἐν Πεντρούπολει ὁ ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων τοῦ ρωσικοῦ φιλολογικοῦ κόμητος, Γρηγόριος Π. Δανιλιφάκης ποιητῆς, κριτικῆς, μυθιστοριογράφου καὶ ἀρχαιοεπιστάτης τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως». Οὗτος μετὰ τοῦ Ἰωάννου Γοντασορόφ καὶ τοῦ κόμητος Τολστόη ἦτο ὁ μόνος ἐπιζῶν ἐκ τῆς λαμπρῆς γενεᾶς τῶν διαδόχων τοῦ Γόργολ. Ἐγεννήθη τὸ 1829 εἰς τὸ οἰκουμένην τοῦ χωρίου Δανιλοφκα τοῦ Κυβερνίου τοῦ Χαρκόβου. Ἐξήρυσθη καὶ περιέγραψε πολλὰ μέρη τῆς Ἀσφακῆς καὶ τοῦ Ἄου, κατέγγεν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀρχαίων τοῦ τόπου του. Κατόπιν δὲ πολλῶν ἐπιτυχῶς ἐκτελεσθειῶν ἀποστολῶν τῶν μὲν γεωγραφικῶν τῶν δὲ παιδαγωγικῶν, προσελήθη εἰς τὴν οὐνασὴν τῶν «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» τῆς ὁποίας ἐγένετο ἀρχισυντάκτης τὸ 1881. Ἐγκαταλείπει ἔργα ποικιλώτατα: Ἀξιοσημείωτον μελέτην περὶ τοῦ Ποῦσκη καὶ τοῦ μυθογράφου Κριλῶφ, πλείστασις τόμοις γεωγραφίας, ὀδαιπορικῶν, μεταφράσεων ἐμμετρῶν καὶ πεζῶν ξένων ποιητῶν, ἔργων ἐπὶ τῆς φιλολογίας τῆς Μικρᾶς Ρωσίας καὶ ἄλλα.

Ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ μελοδράματος τῆς Βιέννης παρεστάθη μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας, μίμωρχημα (ballet)

τῶν κυρίων Gaul καὶ Hassreiter, Tanzmarchen καλούμενον, ὅπερ ἐθεωρήθη ὡς πλήρης τοῦ χοροῦ ἱστορία. Χορεύουσι ἐναλλάξ Φαῦνοι καὶ Ἀρμυδῆς ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ, πολιορκία Κέλτοι καὶ Γαλάται, ἰεραὶ τῆς Αἴγυπτου, παλαδίον καὶ μονομαχίαι τῆς Πομπηίας καὶ θερβίσιαι. Εὐνοούμενος δούλος τοῦ Ἀρουν-αλ-ρασιτ ἐκτελεῖ πρὸ τοῦ Κυρίου του τὸν χορὸν τῶν μελισσῶν, ὅστις εἶνε κυριολεκτικῶς χορὸς μετ' ἧν κοιμῶνται. Εἶτα ἐπονταὶ αἱ θαυμασταὶ ἐφευρέσεις τῆς Ἀναγεννήσεως, τῆς τοσοῦτον συντελεσθείσης, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὸ κάλλος τῆς τέχνης τοῦ χοροῦ, ὡν πολλὰ παραμένοντι εἰς εἰς διαφόρους τόπους.

Ἡ παράρτημα τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γενούης ἰδρύθη σχολὴ ἐφερευτικῶν σκοποῦσα τὴν μέρωσιν ἐπιστημονῶν περιηγητῶν, οἵτινες οὐ μόνον θὰ ἀφελούνται διὰ τῶν γνώσεων των πλείστορον τῶν συνήθων περιηγητῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ παρέσχων ὠφελείας διὰ μακρῶν καὶ πολυδαπάνων ἐκδρομῶν εἰς τὰς ἀγνωστοὺς ἀκόμη χώρας τοῦ κόσμου. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον διδάσκονται ἐν τῇ σχολῇ ἡ Τοπογραφία, Μετεωρολογία, Φυσικῇ, Γεωγραφία, Ἐθνογραφία, Ἀνθρωπολογία, Παλαιοντολογία, Ζωολογία, συγκριτικὴ Ἀνατομία, Βοτανικῇ, πρακτικὴ ἱατρικὴ καὶ Ὑγιεινῇ, Γεωλογία καὶ Ὀρυκτολογία καὶ τέλος ἡ Φωτογραφικῇ. Ἦ ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ ἐκπαίδευσις γίνεται δωρεάν.

Ἰκανὸς γίνεται λόγος ἐν Παρισίοις περὶ νέου ποιητικοῦ ἔργου τοῦ ὁμογενοῦς κ. I. Παπαδιαμαντοπούλου τοῦ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Jean Moreas ὁπαδοῦ τῆς Σχολῆς τῶν Ξεποσμένων (Decadants) φαίνεται ὅμως ὅτι τὸ νέον ἔργον του, ὅπερ ἐπιλοφώρεται ὁ Περικλῆς εἰς τὸν Περικλῆς Περικλῆς ἢ τῆς (le pelerin passionné) εἶνε ἀνώτερον τῶν προηγουμένων του, ἀφοῦ διακεκριμένοι κριτικοὶ ἤξιωσαν αὐτὸ μακρὰς ἀναλύσεως. Εἰς τούτων ὁ Ἀνατόλιος Φόνης, κριτικὸς τοῦ «Χρῆστου» γράφει περὶ τοῦ συγγραφέως τὰ ἑξῆς:

«Κατάγειται ἀπὸ τοῦ ναυάρχου Τομπάζη, τὸν ὁποῖον οἱ ναυτικοὶ κατὰ τὸ Ἀρχιπελάγους ψάλλοντες ἀκόμη εἰσι τὰ ναυτικὰ ἔργατῶν καὶ τοῦ Παπαδιαμαντοπούλου, ὅστις ἀπέθανεν ἠρωτικῶς εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Ἀλλὰ διὰ τῆς πνευματικῆς του ἀνατροφῆς καὶ τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθηματος ἐπολιτογραφῆθῃ Γάλλος. Ἐστράφη μετὰ παλαιὰ ματ' ἱπποτικῆς μυθιστορήματα τοὺς δὲ θεοὺς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος δὲν θέλει νὰ γνωρίζῃ εἰμὴ ὑπὸ τὰς ἐκλέπτους μορφάς, τὰς ὁποίας ἔλαβον εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Σηκουάνα καὶ τοῦ Αἰγέηρος, καθ' ἣν ἐποχὴν ἠκτινοῦσθαι ἡ ποιητικὴ Πλειάδα».

Π., Μ. Α., Σ. Ε. Ε. Λ. Ἀ. Ἀ. ρ. ι. σ. α. ν. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν. — Σ. υ. τ. ρ. ὁ Ποῦσκη ἀπέθανε τὸ 1899 φονεὺς ἐν μονομαχίᾳ. Αὐτὸ μόνον στίχ το ἀγνοεῖται φαίνεται. — Δ. Ε. Ε. Μὰς συγγραφεὶ εἶνε πολὺ descolleté! φαίνεται τὸ καὶ ἐν ἰδίῳ κριτικῶν ἀνὰ διαλυομένων τὴν σαρμαντυριαν ματς (ὅπως λέγεται) ὅτε μαλιστα. — Κ. Κ. Ὁ Μάχ Grube εἶνε ὁ σπουδαιότερος κωμικὸς τῆς Γερμανίας. Ἐγεννήθη τὸ 1853 ἐν Dorpat ὅπου ὁ πατήρ του ἦτο καθηγητῆς τῆς Ζωολογίας. Δεκαοκταετῆς ἐλάμβανε μέρος εἰς τὸν βίαντον τοῦ Μετ-νιγγεν, τὸ 1889 δὲ εἰς τὸ Ἀυτοκρατορικὸν θεάτρον τοῦ Βερολίνου. Ἐγράψε διάφορα ἔργα, εἰς ἃν τὸ Hans im gluck κατέστη δὴμῶδες εἰς τὴν Γερμανικὰ θέατρα. — Π. Α. Ἄργιστὸν ὄνομα. Ἄθ. Μ. π. Ἐ. ὀ. ρ. ι. ν. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν. Ἀποδείξει ἐστὶ ἀποδεδειγμένον. — Δ. Π. Π. Ἄ. ρ. ι. σ. α. ν. Ἐλήφθησαν δύο ἐκ τῶν πρῶτων. Εὐχαριστοῦμεν ἀναμνόντες. — Κ. υ. π. ρ. ι. σ. α. ν. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν. Ἀποδείξει ἡ τῆς παρελθόντος εὐχαριστοῦμεν. — Δ. Π. Κ. ὑ. π. ρ. ο. ν. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν τῶν κ. Π. ἐμπερήθησαν τὰ 36 τῶν δὲ κ.

ΤΕΛΟΣ

ΤΟΥ Ζ' ΤΟΜΟΥ
